

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXVIII/213/09
Rady Gminy Jemielno
z dnia 25 listopada 2009 rok

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I
NARKOMANII DLA GMINY JEMIELNO
NA ROK 2010**

opracowany
przez

**Gminą Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
w Jemielnie**

Jemielno 2009

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	3
1. Podstawy prawne i dokumenty korelujące z programem	4
2. Zasady realizacji programu	7
II. Część diagnostyczna	9
1. Ogólna charakterystyka gminy Jemielno	9
2. Diagnoza problemów uzależnień w gminie Jemielno	14
a. Diagnoza problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu	16
b. Diagnoza problemów związanych z uzależnieniem od środków narkotycznych	18
3. Charakterystyka zasobów w sferze uzależnień na terenie gminy Jemielno	19
III. Część programowa	21
1. Planowany program działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	21
2. Planowany program działań w zakresie zapobiegania używania środków narkotycznych i rozwiązywania problemów narkomanii	26
3. Budżet programu	27
a. Plan dochodów	27
b. Plan wydatków	28
c. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	30
4. Organizacja pracy Komisji	31
IV. Ewaluacja	31
V. Uwagi końcowe	32

I. Wprowadzenie

Niniejszy Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na rok 2010 skonstruowany został w oparciu o Art. 4¹ ust. 2 ustawy z dn. 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982r. Nr 35 poz. 230 z późn. zm.) oraz w oparciu o inne ustawy i rozporządzenia i w odniesieniu do wielu programów krajowych, dokumentów wojewódzkich i lokalnych (gminnych).

Ujęte w nim działania stanowią z założenia kontynuację działań określonych w programach ubiegłorocznych, w tym w programie na rok 2009 przyjętym Uchwałą Nr XXIX/131/08 Rady Gminy Jemielno z dn. 30 grudnia 2008r., a także wynikają one z potrzeb, jakie jawią się w efekcie przeprowadzonej diagnozy problemów uzależnień od alkoholu i narkomanii w obszarze gminy Jemielno.

Program skonstruowany został w oparciu 5 części: *Wprowadzenie*, *Część diagnostyczną*, *Część programową*, *Ewaluację* oraz *Uwagi końcowe*.

Wprowadzenie charakteryzuje niniejszy dokument, wskazuje na jego podstawy prawne oraz dokumenty z nim korelujące, a także na zasady jego realizacji.

Część diagnostyczna zawiera ogólną charakterystykę gminy Jemielno z uwzględnieniem m.in. jej położenia geograficznego, klimatu, krajobrazu, szaty roślinnej i zwierzęcej, poziomu rozwoju gospodarki, infrastruktury, demografii. Znalazła tu swoje miejsce również diagnoza problemów uzależnień w gminie Jemielno, w której wyodrębniono diagnozę problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu oraz diagnozę problemów związanych z uzależnieniem od środków narkotycznych.

Następująca po niej *Część programowa* ujmuje planowany program działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz planowany program działań w zakresie zapobiegania używania środków narkotycznych i rozwiązywania problemów narkomanii, a także budżet przewidziany dla realizacji działań ujętych w programie, z uwzględnieniem planu dochodów, planu wydatków i zasad wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jemielnie.

W *Ewaluacji* określono metody monitoringu i oceny realizacji poszczególnych działań ujętych w programie.

Uwagi końcowe dokumentu w sposób zwięzły prezentuje najistotniejsze wnioski wynikające z treści programu oraz prezentuje jego główne cele i założenia.

1. Podstawy prawne i dokumenty korelujące z programem

Niniejszy Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na rok 2010 oraz ujęte w nim działania opierają się na następujących ustawach i rozporządzeniach:

- ❖ Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.),
- ❖ Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- ❖ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005r. Nr 179, poz.1485 z późn. zm.),
- ❖ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493),
- ❖ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r., Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ❖ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003r., Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ❖ Ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (t. j. Dz. U. z 2007r. Nr 14, poz. 89 z późn. zm.),
- ❖ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2008r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.),
- ❖ Ustawa z dnia 06 września 2001 roku o o chorobach zakaźnych i zakażeniach (Dz. U. z 2001r. Nr 126, poz.1384, z późn. zm.),
- ❖ Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2005r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.),
- ❖ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 roku Prawo zamówień publicznych (t. j. Dz. U. z 2007r. Nr 223, poz.1655 z późn. zm.),
- ❖ Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 6 maja 1983 roku w sprawie regulaminów stacjonarnych zakładów leczenia odwykowego oraz domów pomocy społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu ,

- ❖ Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 6 maja 1983 roku w sprawie warunków i sposobu dokonywania badań na zawartość alkoholu w organizmie ,
- ❖ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 roku w sprawie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu ,
- ❖ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 1999 roku w sprawie organizacji, kwalifikacji personelu, zasad funkcjonowania i rodzaju zakładów leczenia odwykowego oraz udziału innych zakładów opieki zdrowotnej w sprawowaniu opieki nad osobami uzależnionymi od alkoholu (Dz.U. z 2000r. Nr 3, poz. 44 z późn. zm.),
- ❖ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 lutego 2004 roku w sprawie trybu doprowadzania, przyjmowania i zwalniania osób w stanie nietrzeźwości oraz organizacji izb wytrzeźwień i placówek utworzonych lub wskazanych przez jednostkę samorządu terytorialnego ,
- ❖ Rozporządzenie Ministrów Sprawiedliwości oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 7 maja 1983 roku w sprawie zasad i trybu wykonywania nadzoru nad osobami, w stosunku do których orzeczony został obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu ,
- ❖ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2005 roku w sprawie Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV (Dz. U. z 2005r. Nr 189, poz.1590).

Z programem korelują także programy krajowe:

- ❖ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006-2010,
- ❖ Rządowy Program „Świetlica, praca i staż – socjoterapia w środowisku wiejskim”,
- ❖ Narodowy Program Zdrowia na lata 2006-2015,
- ❖ Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2009 - 2014,
- ❖ Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa Obywateli „Bezpieczna Polska”,
- ❖ GAMBIT – Krajowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego,
- ❖ Krajowy Program Działań na Rzecz Kobiet,
- ❖ Narodowym Planem Działań na Rzecz Dzieci,
- ❖ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006 - 2016,
- ❖ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006 – 2010,
- ❖ Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV,

jak również dokumenty wojewódzkie:

- ❖ Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020 przyjęta Uchwałą Nr XLVIII/649/2005 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2005r.,
- ❖ Uchwała Nr 132/III/07 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 08 lutego 2007 roku w sprawie powołania Eksperta Wojewódzkiego do spraw informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Dolnośląskiego,
- ❖ Dolnośląski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2009 – 2012

oraz lokalne (gminne):

- ❖ Uchwała Nr XXVII/40/93 Rady Gminy Jemielno z dn. 16 lipca 1993r. w sprawie zasad usytuowania na terenie Gminy Jemielno miejsc sprzedaży napojów alkoholowych i trybu wydawania zezwoleń na sprzedaż tych napojów,
- ❖ Uchwała Nr XXX/67/93 Rady Gminy Jemielno z dn. 30 listopada 1993r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XXVII/40/93 Rady Gminy Jemielno z dn. 16 lipca 1993r. w sprawie zasad usytuowania na terenie Gminy Jemielno miejsc sprzedaży napojów alkoholowych i trybu wydawania zezwoleń na sprzedaż tych napojów,
- ❖ Uchwała Nr XXXVI/20/94 Rady Gminy Jemielno z dn. 23 maja 1994r. w sprawie zmiany Uchwały Rady Gminy w Jemielnie,
- ❖ Uchwała Nr XIX/115/04 Rady Gminy Jemielno z dn. 22 marca 2004r. w sprawie ustalenia dla Gminy Jemielno liczby punktów sprzedaży alkoholu,
- ❖ Uchwała Nr XXX/182/2005 Rady Gminy Jemielno z dnia 31 stycznia 2005r. w sprawie: przyjęcia „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Jemielno na 2005 rok”,
- ❖ Uchwała Nr XXXIX/231/2005 Rady Gminy Jemielno z dnia 29 grudnia 2005r. w sprawie: przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jemielno na lata 2005-2010,
- ❖ Uchwała Nr XL/238/2006 Rady Gminy Jemielno z dnia 10 lutego 2006r. w sprawie: przyjęcia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na 2006 rok”,

- ❖ Uchwała Nr VI/21/2007 Rady Gminy Jemielno z dnia 27 lutego 2007r. w sprawie przyjęcia "Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na 2007 rok",
- ❖ Uchwała Nr XVI/62/2007 Rady Gminy Jemielno z dnia 28 grudnia 2007r. w sprawie przyjęcia "Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na 2008 rok",
- ❖ Uchwała Nr XXVII/122/2008 Rady Gminy Jemielno z dnia 27 listopada 2008r. w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jemielno na lata 2008 -2013,
- ❖ Uchwała Nr XXIX/131/2008 Rady Gminy Jemielno z dnia 30 grudnia 2008r. w sprawie: przyjęcia " Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na 2009 rok".
- ❖ Zarządzenie Nr 66/2009r. Wójta Gminy Jemielno z dnia 26 sierpnia 2009r. w sprawie powołania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Zasady realizacji programu

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na rok 2010 oparta jest na poniższych zasadach:

1. Zadania służące realizacji celów Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na rok 2010 dotyczą bezpośrednio profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym: zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, przeciwdziałania narkomanii, zapobiegania zakażeniom HIV/AIDS oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a pośrednio także profilaktyki i rozwiązywania innych uzależnień i związanych z nimi problemów społecznych. Program nie obejmuje dziedzin życia mieszkańców Gminy Jemielno takich jak: spędzanie wolnego czasu, kultura fizyczna, problemy materialne – mylnie utożsamianych z profilaktyką uzależnień.
2. Środki finansowe przeznaczone na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na rok 2010 na podstawie art. 11¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu

w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982r. Nr 35 poz. 230 z późn. zm.) pochodzą przede wszystkim z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów przez przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie Gminy Jemielno i są dochodem własnym Gminy. Środki finansowe pochodzić mogą również ze środków własnych Gminy Jemielno, ze środków budżetu Państwa oraz ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

3. Finansowanie zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na rok 2010 przez Gminę Jemielno zależne jest od wysokości środków finansowych w każdym roku budżetowym.
4. Realizacja programu wymaga profesjonalnego podejścia do zagadnienia profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. W związku z powyższym realizację zadań niniejszego programu powierzyć należy osobom z odpowiednimi kwalifikacjami, umożliwić im podnoszenie tych kwalifikacji oraz dbać o zaplecze administracyjno – techniczne konieczne do satysfakcjonującego poziomu realizacji zadań programowych.
5. Za realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na rok 2010 odpowiada Wójt Gminy Jemielno realizujący niniejszy program przez referaty Urzędu Gminy, jednostki organizacyjne oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
6. Zadania wynikające z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na rok 2010 wymagają współpracy merytorycznej z następującymi partnerami: Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Krajowym Centrum ds. AIDS.
7. W celu realizacji programu występuje konieczność zintegrowania działań różnych referatów, jednostek budżetowych i innych instytucji w zakresie kształtowania polityki wobec uzależnień.
8. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na rok 2010 jest dokumentem otwartym i może być na podstawie uchwały Rady Gminy Jemielno wzbogacany o nowe treści. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na rok 2010 ma także charakter ramowy.

II. Część diagnostyczna

W części diagnostycznej niniejszego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na rok 2010 zawarto diagnozę gminy Jemielno w ujęciu ogólnym oraz pod kątem problematyki uzależnień.

Przedstawiona diagnoza ma na celu zobrazowanie sytuacji gminy w zakresie postaw lokalnej społeczności wobec używania alkoholu i środków odurzających, epidemiologii w zakresie uzależnień, wzorów okazjonalnego i eksperymentalnego używania alkoholu i narkotyków, a także problemowego spożywania alkoholu i narkotyków.

Ponadto w części diagnostycznej ukazano dane dotyczące zasobów w zakresie leczenia, terapii, rehabilitacji, redukcji szkód i reintegracji społecznej.

4. Ogólna charakterystyka gminy Jemielno

Gmina Jemielno leży w północnej części województwa dolnośląskiego, w rozwidleniu Odry i Baryczy. Wraz z trzema innymi gminami – Wąsoszem, Niechlowem i Górą – tworzy powiat górowski.

Herb gminy przedstawia czerwony dzban na złotym (żółtym) tle, w którym to dzbanie znajdują się heraldyczne trzy czerwone róże o zielonych łodygach i liściach. Ów herb nawiązuje do dawnego herbu Jemielna.

Jej powierzchnia to nieco powyżej 123,8 km², z których ok. 41% stanowią obfitujące w owoce, grzyby i zwierzynę łowną lasy, poprzecinane licznie strumieniami i oczkami wodnymi, a kolejne 46% to użytki rolne, głównie uprawy typowych gatunków zbóż, tytoniu, rzadziej warzyw czy owoców, a także łąki i pastwiska. Właśnie rolnictwo (obok upraw także chów bydła, trzody chlewnej i drobiu) wciąż pozostaje głównym źródłem dochodu mieszkańców gminy, jako że słaby jest tu rozwój przemysłu, handlu i działalności usługowej. Liczba ludności jest przy tym niewielka i wynosi ok. 3300 osób, gęstość zaludnienia zaś – mniej więcej 25 osób na km².

Pod względem administracyjnym gmina dzieli się na sołectwa: Bielizów, Ciechanów, Cieszyny, Chorągvice, Czeladź Mała, Daszów, Irządze, Jemielno, Kietłów, Luboszyce, Luboszyce Małe, Lubów, Łęczycza, Osłowice, Piotrowice Małe, Piskorze, Psary, Smolne,

Śleszów, Zdzielsławice. Występują tu również przysiółki: Aleksandrówka, Borki, Chobienia, Majówka, Marcinówka, Równa, Stanowice, Świerki, Uszczonów, Zawiszów.

Gminę obejmują dwa makroregiony: Obniżenie Milicko-Głogowskie (północna część gminy Jemielno) oraz Wał Trzebnicki (część południowa). W pierwszym z nich gminę pokrywa Pradolina Głogowska, w drugim zaś – na zachodzie Obniżenie Ścinawskie, na wschodzie natomiast Wzgórza Wińskie (najwyższe wzniesienie ok. 1117m.n.p.m. znajduje się w okolicy Piotrowic Małych). Na rzeźbę terenu wpływ mają też dwie rzeki: Barycz oraz Odra. Dolina tej ostatniej kształtuje w zasadzie większość terenu gminy Jemielno.

Występują tu nieliczne bogactwa naturalne. Na terenie gminy zlokalizowano kilka wyrobisk, z których czerpie się piasek i żwir. W dwu miejscach (na granicy Zdzielsławic i Psar oraz Chorągwic i Luboszyca Małych) wydobywa się także gaz ziemny.

Obszar gminy charakteryzuje się klimatem umiarkowanym – leży w regionie śląsko-wielkopolskim z wyczuwalnym lekkim wpływem oceanicznym oraz klimatu Sudetów.

Głównym powierzchniowym ciekim wodnym na obszarze zajmowanym przez gminę Jemielno jest wspomniana rzeka Odra (obwałowana wzdłuż swojego biegu na terenie gminy), dalej – rzeka Barycz. Licznie występują także mniejsze cieki wodne, m.in. rzeka Tynica, rzeka Świernia, Kanał Uszczanowski. Występują tu również większe zbiorniki wodne: w Bieliszowie (o pow. ok. 7,5 ha), Lubowie (ok. 5 ha), Jemielnie czy Daszowie (ich pow. nie przekracza 1 ha). W lasach, na łąkach i pastwiskach znajdują się również liczne mniejsze zbiorniki i oczka wodne.

Na terenie gminy Jemielno przeważają gleby średnie i słabe. Dobre to jedynie nieco ponad 13% wszystkich gleb. Gleby bardzo dobre tu nie występują. Wynika stąd, iż gmina dysponuje średnimi warunkami do produkcji rolnej, która jest podstawą jej dochodu.

Lasy i tereny zadrzewione, wraz ze swą przebogatą fauną i florą, są jednym z największych skarbów gminy, jako że zajmują blisko połowę jej powierzchni. Nadzór nad nimi sprawuje Nadleśnictwo Góra Śląska wraz z podległymi mu lennictwami w Daszowie, Jemielnie, Kietlowie, Lubowie, Majówce i Osłowicach. Główne gatunki wśród drzew występujących w tutejszych lasach to świerki, sosny, dęby, olchy, brzozy. Licznie występują też kasztanowce, lipy, spotyka się buki, osiki, topole i inne gatunki.

Gmina Jemielno leży w Obszarze Chronionego Krajobrazu, zwanym Doliną Baryczy. Szczególnej ochronie podlega też obszar wzdłuż Świerni i sama Świernia – uchwałą Rady Gminy kanał ów zyskał rangę użytku ekologicznego.

Charakterystyczną cechą tego obszaru jest niezwykle zróżnicowanie ornitologiczne fauny. W lasach, na łąkach, pastwiskach, polach, w zakładanych przez myśliwych remizach, w okolicach cieków i zbiorników wodnych spotyka się przez cały rok ptactwo typowe dla naszego kraju – wróble, jaskółki, sierpówki, gile, sikory, dzięcioły, jastrzębie, kuropatwy, bażanty, cietrzewie, głuszce, liczne gatunki dzikich kaczek i gęsi – ale i gatunki rzadkie, czy nawet chronione – orły, czaple, żurawie, bociany (także czarne), łabędzie nieme, perkozy. Spośród licznie występujących na terenie gminy ssaków wspomnieć należy przedstawicieli zwierzyny łownej: dzika, sarnę, jelenia, lisa, zająca, ale i rzadkie w kraju bobry, wydry, szopysy, nietoperze. Spotkać tu można również wiele gatunków żab, salamandry, traszki. Cieki i zbiorniki wodne obfitują w typowe gatunki ryb: karpie, liny, sumy, płocie, szczupaki i in.

Równie ciekawie prezentuje się miejscowa roślinność. Zdarzają się tu gatunki chronione, jak np. salwinia i kotewka orzech wodny. Na terenach w pobliżu wód spotkać można również piękne grzybienie, zwane liliami wodnymi. W krajobrazie dominują lasy i tereny zadrzewione oraz zakrzewione. Interesujące są także drogi obsadzone starodrzewiem mniej więcej z okresu II wojny światowej. Wśród gatunków drzew dominują iglaste sosny i świerki, liściaste dęby, klony, kasztanowce, brzozy, wierzby, topole, lipy, jesiony. W lasach występują licznie paprocie, borówki i grzyby – rydze, smardze, podgrzybki, borowiki, kozaki, kanie. Na terenie gminy spotyka się też często drzewa owocowe, będące zwykle pozostałościami dawnych sadów, dziś już nie rodzące owoców, lub rodzące owoce drobne, nie nadające się do spożycia przez człowieka, ale służące jako pokarm dla dzikiego ptactwa i zwierzyny polnej lub leśnej. Tereny zakrzaczone obfitują w krzewy takie jak: tarnina, głóg, dzika róża, czarny bez, chmiel. Na uwagę zasługują pozostałości dworskich parków, rozsianych gęsto na obszarze całej gminy, a także odnotowane w nich pomniki przyrody, m.in. blisko 150 – letnie dęby, kasztanowce, klony, lipy i wierzby w parku w Lubowie. Pomnikami przyrody są także dęby szypułkowe w Jemielninie, Psarach i Daszowie. Dawne dworskie parki w wielu miejscach gęsto porastają także rozmaite odmiany bluszczu, dzikie wino i inne pnącza.

Wspomniane pozostałości parków były niegdyś nieodłącznymi elementami dworów, folwarków i pałaców, z których część zachowała się do dziś. Warto tu wspomnieć choćby częściowo odrestaurowany pałac w Psarach, który – podobnie jak niektóre zabudowania

gospodarskie w tej miejscowości – objęty jest ochroną jako zabytek. Interesującym obiektem jest również budynek szkoły w Irządzach. Uwagę zwraca niewątpliwie budynek kościoła parafialnego w Jemielnie, pamiętający wiek XIII, jakże różny od nowoczesnego w swej formie kościoła parafialnego w Luboszycach. Wszystkie te budowle łącznie z otaczającą je zielenią tworzą bogaty krajobraz okolic Jemielna.

Choć gmina ma ogromny potencjał turystyczny, jej walory przyrodnicze i krajobrazowe dopiero od niedawna zostają zauważane przez turystów, a znaczenie rozwoju turystyki dla regionu, w jakim zlokalizowane jest Jemielno i okoliczne wsie, wzrosło znacznie w ciągu ostatnich 15 – 20 lat.

Przez teren gminy biegnie kilka tras turystycznych. Należy do nich m.in. fragment większego szlaku rowerowego, zwanego „Szlakiem Bocianich Gniazd”. Znana jest również ścieżka przyrodnicza „Bieliszowska Kropla”.

W Zdzieszawicach i w Majówce zlokalizowano dwa parkingi leśne, służące jako miejsce postoju dla licznie odwiedzających gminę latem zbieraczy jagód, jesienią – grzybiarzy, a przez cały rok – wędkarzy i myśliwych oraz pozostałych turystów.

W ostatnim czasie pojawiły się na terenie gminy tablice informacyjne z oznaczeniami miejscowości i szlaków turystycznych. Tablice takie znajdują się m.in. przy przeprawie promowej w Ciechanowie, przed „Gawrą” w Bielizowie czy przed Urzędem Gminy w Jemielnie.

Obecnie istnieją tu dwa miejsca, w których turyści mogą przenocować i posilić się w trakcie swoich wędrówek po okolicy. Pierwszym z nich jest wspomniana „Gawra” – dom myśliwych w Bielizowie z dwudziestoma miejscami noclegowymi. Drugi to nowoczesne Schronisko „Pod Lipami” Lokalna Baza Turystyczna w Jemielnie.

Gmina Jemielno jest w całości zwodociągowana. Na jej obszarze funkcjonują dwa punkty ujęcia wody – jeden w Jemielnie, drugi w Lubowie. W Łęczycy, Osłowicach i Psarach znajdują się również przepompownie wody, których zadaniem jest utrzymywanie odpowiedniego ciśnienia wody w instalacjach wodociągowych gminy. Mieszkańcy wszystkich miejscowości mają stały dostęp do energii elektrycznej. Wsie te są także telefonizowane. Gospodarka odpadami komunalnymi w gminie Jemielno oparta jest o współpracę z przedsiębiorstwami zajmującymi się ich odbiorem i odstawianiem na wysypiska w Ścinawie lub Lubinie. Istniejące do niedawna gminne wysypisko zostało zamknięte i

poddane rekultywacji. Na system melioracyjny gminy składają się większe ciek wodne: rzeka Odra, rzeka Barycz, rzeczka Tynica, Świernia, Świernia II, Strużnik, Kanał Uszczonowski oraz rowy melioracyjne i zbiorniki niskiej retencji. W planach inwestycyjnych gminy na najbliższe lata znalazły się projekty związane z budową systemu kanalizacji sanitarnej, której gmina obecnie nie posiada. Trwają również przygotowania do budowy sieci gazyfikacyjnej. Od kilku lat z powodzeniem modernizuje się większe i mniejsze drogi, których stabilna sieć oplata cały teren gminy Jemielno. W planach zawarta jest również budowa mostu na rzece Odrze, który zlokalizowany będzie najprawdopodobniej w Ciechanowie. Połączy on gminę Jemielno z Gminą Rudna, z którą dotąd istnieje jedynie połączenie poprzez przeprawę promową w Chobieni i Ciechanowie.

Obsługę zdrowotną mieszkańców gminy pełnią dwa ośrodki zdrowia: Gminny Ośrodek Zdrowia w Jemielni oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Luboszycach. Obie placówki mają charakter państwowy, jednak funkcjonujące w nich gabinety specjalistyczne obsługiwane są przez lekarzy prowadzących w nich praktykę prywatną.

Jednostką zajmującą się upowszechnianiem kultury w gminie jest Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Jemielni i współpracujące z nim świetlice wiejskie oraz koła gospodyń wiejskich.

Edukacja dzieci i młodzieży odbywa się w dwu placówkach oświatowych: Zespole Szkół w Irządzach i Zespole Szkół w Jemielni. Każdy z nich oferuje kształcenie na poziomie przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum. Kształcenie w szkołach ponadgimnazjalnych odbywa się poza terenem gminy Jemielno, zwykle w stolicy powiatu – Górze. Zespół Szkół w Jemielni może się poszczycić nowym budynkiem, oddanym do użytku zaledwie przed kilkoma laty, wyposażonym m.in. w nowoczesną pracownię multimedialną i ogrzewanym przez kotłownię, w której zamontowano piec ekologiczny (materiałem opałowym jest tu słoma ze zbóż). Szkoła w Irządzach mieści się z kolei w zabytkowym pałacyku, który w ostatnim czasie jest stopniowo remontowany: wymieniono w nim wszystkie okna, założono nowe pokrycie dachowe, odrestaurowano część drewnianych podłóg, a obecnie trwają prace remontowo-budowlane związane z budową wewnętrznej drogi dojazdowej, podjazdu i parkingu przyszkolnego.

Szkoły są wspomagane przez biblioteki: Gminna Biblioteka Publiczna w Jemielni i jej dwie filie (w Luboszycach i w Psarach).

W wielu miejscowościach gminy zlokalizowano boiska sportowe. W Jemielni – miejscowości będącej siedzibą gminy – w ostatnich latach w pobliżu boiska sportowego

powstał interesujący amfiteatr, utworzono tu też malowniczy ogródek jordanowski z oczkiem wodnym, ławkami i alejkami obsadzonymi drzewami i krzewami. Służy on za miejsce spotkań mieszkańców, szczególnie młodzieży.

Z końcem 2009r. rusza w Jemielnie także budowa ogólnodostępnej sali sportowej.

Jak wspomniano wcześniej, równie znaczną co lasy powierzchnię zajmują w gminie Jemielno użytki rolne. Tereny zabudowane zajmują stosunkowo niewielki obszar. Brak tu wielkich przedsiębiorstw, fabryk, hurtowni, sklepów, centrów handlowych. W obrębie gminy funkcjonuje ok. 300 indywidualnych gospodarstw rolnych o pow. powyżej 1 ha. Są to jednak przeważnie gospodarstwa niewielkie, zaledwie kilku- lub kilkunastohektarowe. Największe gospodarstwa znajdują się w obrębie wsi Kietłów (ponad 500 ha), w Psarach (blisko 450 ha) i Ciechanowie (ponad 200 ha). We wszystkich gospodarstwach w gminie występuje duże rozdrobnienie gruntów własnych. Blisko 1000 ha gruntów na obszarze gminy jest obecnie odłogowanych.

W gospodarstwach uprawia się przeważnie typowe zboża: pszenicę, żyto, pszenżyto, jęczmień, rzadziej owies. Zbiera się tu także rośliny okopowe (ziemniaki, buraki cukrowe), rzepak, tytoń, warzywa.

Niemale znaczenie ma tu chów zwierząt gospodarskich. Stosunkowo duże jest pogłowie bydła i trzody chlewnej, a także drobiu. Występują tu także konie, wykorzystywane zwykle w celach rekreacyjnych, kozy, owce.

5. Diagnoza problemów uzależnień w gminie Jemielno

Jak zauważono, brak w Gminie Jemielno znacznych przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych, fabryk, kopalń, hut. W połączeniu ze znaczną odległością od ośrodków miejskich (najbliższe miasta to niewielka Góra oddalona o ok. 20km, Lubin zlokalizowany w podobnej odległości, a dalej – Głogów, Rawicz i Leszno, a także oddalony o ok. 100km Wrocław) powoduje to sytuację charakteryzującą się dość wysokim wskaźnikiem bezrobocia i – co za tym idzie – stosunkowo ubogim społeczeństwem.

Na ok. 3300 mieszkańców gminy ok. 840 jest w wieku przedprodukcyjnym, ok. 1960 w wieku produkcyjnym, a ok. 500 w wieku poprodukcyjnym. Wynika stąd, że w wieku produkcyjnym jest ok. 60% lokalnego społeczeństwa, które jednak wykazuje dużą tendencję do starzenia się, co jest zjawiskiem skrajnie niekorzystnym dla całej gminy.

Sprawozdania o rynku pracy dot. gminy Jemielno wskazują wyraźnie, jak poważnym problemem jest tu bezrobocie.

Dla przykładu, na koniec grudnia 2007r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Górze zarejestrowanych było aż 258 bezrobotnych mieszkańców gminy Jemielno, co stanowi ok. 8% lokalnej społeczności, a wśród nich jedynie 42 osoby uprawnione były do pobierania zasiłku. Należy zatem przypuszczać, że pozostałe 216 osób pozbawione było środków do życia, nie licząc świadczeń socjalnych. 158 mieszkańców spośród tego grona to osoby długotrwale bezrobotne. Jedynie 3 osoby legitymowały się wykształceniem wyższym, a bez żadnych kwalifikacji zawodowych pozostawało aż 79 osób. Zauważalny wśród osób bezrobotnych był problem braku pracy dla niepełnosprawnych, których PUP odnotował na koniec grudnia 2007r. 10, w tym jedynie 2 uprawnionych do zasiłku. Dużą grupę bezrobotnych stanowiły osoby po 50 roku życia – 42 osoby – oraz przed 25 rokiem życia – 60 osób.

Na koniec grudnia 2008r. liczba bezrobotnych spadła nieznacznie – było ich ogółem 215, w tym 46 uprawnionych do zasiłku. 117 osób pozostało długotrwale bezrobotnych. Żaden z zarejestrowanych bezrobotnych nie legitymował się wyższym wykształceniem, 153 nie posiadało wykształcenia średniego, 66 osobom brakowało doświadczenia zawodowego, a 67 osób nadal pozostawało bez jakichkolwiek kwalifikacji zawodowych. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych wzrosła o 1 i wynosiła 11, z czego tylko 1 osoba uprawniona była do pobierania zasiłku. W PUP zarejestrowano także 6 osób, które nie podjęły zatrudnienia po odbyciu kary pozbawienia wolności. Do 22 w stosunku do roku poprzedniego wzrosła liczba osób bezrobotnych wychowujących samotnie co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia. Wśród bezrobotnych było aż 44 osoby po 50 roku życia, którym jeszcze trudniej znaleźć pracę, ale i aż 50 osób młodych, do 25 roku życia.

Dobiegający końca rok 2009 nie przyniósł większych pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy. Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Górze wskazują na porównywalne liczby bezrobotnych w każdej ze wspomnianych kategorii.

Bezrobocie powiązane jest niejednokrotnie z innymi problemami społecznymi.

Z danych miejscowego ośrodka pomocy społecznej wynika, że do najczęściej powtarzających się – bez uwzględnienia bezrobocia – należą: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, wielodzietność rodzin, niepełnosprawność, przewlekłe choroby, niepełność rodzin, a także

alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, sieroctwo, bezdomność i inne zdarzenia losowe.

Problemy te powodują niepokojącą sytuację, w której aż ponad 30% społeczności lokalnej korzysta z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jemielnie: w 2006 roku było to 1412 osób, w 2007 roku - 1041 osób, jednak – niestety – zauważalny spadek liczby osób korzystających z pomocy spowodowany jest nie poprawą sytuacji tych osób, a zmianami w przepisach dot. pomocy społecznej.

Na chwilę obecną, tj. u schyłku roku 2009, ze wspomnianej pomocy korzysta porównywalna liczba mieszkańców gminy.

a. Diagnoza problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu

Uzależnienie od alkoholu – jak wynika z powyższego zarysu – w tym zarówno uzależnienie czynne, jak i bierno (zwane współuzależnieniem) oraz tzw. szkodliwe spożywanie alkoholu, to jeden z podstawowych problemów społecznych dających się zdiagnozować w społeczności lokalnej Gminy Jemielno, powiązany ściśle lub na zasadzie luźnych korelacji z problemami takimi jak: bezrobocie, ubóstwo, wielodzietność i/lub niepełność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, przewlekłe choroby, rzadziej bezdomność, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, sieroctwo oraz inne zdarzenia losowe.

Do powyższych problemów zaliczyć można także inne, związane z łamaniem przepisów prawa, tj. dokonywaniem wykroczeń lub przestępstw karalnych pod wpływem alkoholu czy też w związku z problemem alkoholowym. Jednocześnie należy zauważyć, iż – mimo wzrastającego zainteresowania odpowiedzialnych za walkę z omawianymi zjawiskami służb, w tym szczególnie Policji, oraz ich zaangażowania w działania prewencyjne i mające na celu usuwanie skutków czynów karalnych, ich liczba stopniowo wzrasta, nieznacznie maleje lub – utrzymuje się na zbliżonym co w latach poprzednich poziomie.

Dla porównania, w 2004 roku Policja odnotowała jedno przestępstwo dokonane na terenie gminy przez nieletniego pod wpływem alkoholu, w 2005 roku – również jedno, a w 2008 – już trzy takie przestępstwa, każde przez innego nieletniego, a więc można powiedzieć, że liczba nieletnich dokonujących przestępstw pod wpływem alkoholu wzrosła.

W 2004 roku zatrzymano czternastu nietrzeźwych kierowców kierujących pojazdami mechanicznymi, w 2005 roku – jedenastu, a w 2008 – dziewiętnastu. Pozostających pod wpływem alkoholu kierowców kierujących pojazdami niemechanicznymi zatrzymano w roku 2004 szesnastu, w roku następnym – również szesnastu, a w roku 2008 - dwudziestu.

Zmalała liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska karta” – z trzynastu w 2004 i 2005 roku do 3 w 2008, co jednak nie daje nam podstaw do stwierdzenia, że zanika problem przemocy w rodzinie, związanej z nadużywaniem alkoholu bądź z jego szkodliwym spożywaniem. Tym bardziej, że stosunkowo wysoka jest liczba interwencji domowych, w czasie których stwierdzono pozostawanie pod wpływem alkoholu: w 2004 roku było ich pięćdziesiąt pięć, w 2005 – siedemdziesiąt pięć, a w 2008 – pięćdziesiąt osiem. Liczba interwencji publicznych kształtowała się podobnie: sześćdziesiąt pięć w roku 2004, osiemdziesiąt cztery w rok później i osiemdziesiąt sześć w 2008 roku. W trzech rodzinach w 2004 i 2005 roku stwierdzono stosowanie przemocy, w roku 2008 – w jednej rodzinie.

Policja odnotowała także bójki i pobicia pod wpływem alkoholu: w 2004 roku dwie, w 2005 i 2008 po jednym takim zdarzeniu.

Sytuację w zakresie przestępczości powodowanej pod wpływem alkoholu w Gminie Jemielno ilustrują poniższe zestawienia, skonstruowane w oparciu o dane przesłane przez Komendę Powiatową Policji w Górze Rewir Dzielnicowych w Wąsoszu:

ZANOTOWANE ZDARZENIA	DANE ZA ROK 2004
Procedura „Niebieska karta”	13
Przestępstwa dokonane przez nieletnich	1
Jazda w stanie nietrzeźwym- pojazdy mechaniczne	14
Jazda w stanie nietrzeźwym- pojazdy niemechaniczne	16
Bójki , pobicia	2
Interwencje domowe	55
Interwencje publiczne	65
Inne	3
Przemoc w rodzinie	3

ZANOTOWANE ZDARZENIA	DANE ZA ROK 2005
Procedura „Niebieska karta”	13
Przestępstwa dokonane przez nieletnich	1
Jazda w stanie nietrzeźwym- pojazdy mechaniczne	11
Jazda w stanie nietrzeźwym- pojazdy niemechaniczne	16
Bójki , pobicia	1

Interwencje domowe	75
Interwencje publiczne	84
Inne	3
Przemoc w rodzinie	3

ZANOTOWANE ZDARZENIA	DANE ZA ROK 2008
Procedura „Niebieska karta”	3
Przestępstwa dokonane przez nieletnich	3
Liczba nieletnich sprawców czynów karalnych	3
Jazda w stanie nietrzeźwym- pojazdy mechaniczne	19
Jazda w stanie nietrzeźwym- pojazdy niemechaniczne	20
Bójki , pobicia	1
Interwencje domowe (na skutek nadużywania alkoholu)	58
Interwencje publiczne (na skutek nadużywania alkoholu)	86
Postępowania w sprawach znęcania się nad rodziną (na skutek nadużywania alkoholu)	1
Postępowania w sprawach o posiadanie narkotyków lub innych środków odurzających	1

b. Diagnoza problemów związanych z uzależnieniem od środków narkotycznych

Dotychczasowe gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii dla Gminy Jemięlno (por. program na rok 2005, 2006, 2007, 2008 i 2009) nie uwzględniają specjalnych działań związanych z używaniem środków narkotycznych oraz innych substancji odurzających oraz z uzależnieniem od tych środków i substancji, mimo zabezpieczenia niewielkiej części środków finansowych ujętych jako budżet służący realizacji celów związanych z profilaktyką na realizację zadań dotyczących problemu narkomanii. W części diagnostycznej programu na rok 2005 problem sięgania po narkotyki pominięto całkowicie, w programie na rok 2006 znajdziemy stwierdzenie: *Problemy związane z uzależnieniem od narkotyków na terenie Gminy Jemięlno nie występują w żadnym stopniu. Rewir Dzielnicowych w Wąsoszu nie odnotował żadnych zdarzeń związanych z zażywaniem środków odurzających i psychotropowych*, powielane w programach późniejszych. Opinia powyższa wysnuwana była ponadto wyłącznie w oparciu o dane z Policji, dotyczące wykrytych czynów karalnych dokonanych pod wpływem alkoholu, środków odurzających lub związanych z alkoholem czy środkami odurzającymi (np.

nielegalny nimi handel). Tego rodzaju podejście do zagadnienia wydaje się jak najbardziej błędne.

Podstawowym celem działań związanych z profilaktyką uzależnień jest zapobieganie tym uzależnieniom, a dopiero w dalszej kolejności – łagodzenie ich skutków, jeśli takowe już wystąpiły. Winniśmy zatem żywo interesować się problematyką narkomanii, nawet jeśli dostępne dane napływające do nas z Policji, ośrodka pomocy społecznej, szkół, ośrodków zdrowia i in. wskazują brak tego rodzaju problemów. Po pierwsze – może to oznaczać, że problemy takie powoli już się pojawiają, nie zostały jednak jeszcze wykryte i w związku z tym warto rozpocząć walkę z nimi u źródła. Po drugie – może to oznaczać również, że problemy te rzeczywiście dotąd na terenie gminy się nie pojawiły i w związku z tym warto podjąć starania mające na celu możliwie jak najdłuższe utrzymanie tego stanu rzeczy.

Odnotowanie jednego zdarzenia związanego z problemem narkomanii przez Policję w roku 2008 zdaje się potwierdzać tezę wskazującą na obecność problemów narkomanii na terenie gminy i na ich jednoczesną kiepską wykrywalność. Pozwala nam to sądzić, że problemy tego rodzaju w niedalekiej przyszłości będą się nasilać, a zatem należy ze szczególną uwagą przyjrzeć się im i tak skonstruować program profilaktyczny na najbliższy rok, by znalazło się w nim miejsce na działania wymierzone w rozwiązywanie rzeczonych problemów.

6. Charakterystyka zasobów w sferze uzależnień na terenie gminy Jemielno

Prowadząc działania profilaktyczne lub mające na celu łagodzenie skutków uzależnienia od alkoholu, narkotyków, a także innych uzależnień i problemów społecznych z nimi związanych, warto uwzględnić zasoby, jakimi dysponuje gmina, a także braki w tych zasobach i odpowiednio do sytuacji zastanej skonstruować program działań służących realizacji określonych w oparciu o diagnozę celów.

Na terenie gminy zlokalizowane są dwie placówki oświatowe, obie o charakterze niewielkich pod względem liczby uczniów i zatrudnionych pracowników zespołów szkół, w skład których wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum. W obu placówkach zatrudnieni są pedagodzy szkolni, wspierający nauczycieli – wychowawców w pracy wychowawczej, w tym w realizacji programów profilaktycznych lub pojedynczych działań o charakterze

profilaktycznym. W bieżącym roku szkolnym utworzono także trzy oddziały przedszkolne, z których co najmniej dwa zostaną utrzymane w latach następnych, zatrudniające wychowawców z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym. Wszystkie wspomniane instytucje dysponują dostosowanym do wszelkich wymogów zapleczem technicznym: bazą lokalową wyposażoną w niezbędne pomoce naukowe, z dostępem do bibliotek i sieci internetowej. Mają zatem możliwość pełnej realizacji przewidzianych niniejszym programem profilaktycznym działań, a także działań dodatkowych, nie ujętych w programie, ale pozwalających na osiągnięcie wytyczonych w nim celów.

Część zadań związanych z profilaktyką uzależnień z powodzeniem powierzyć można Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Jemielnie, dla którego rozwiązywanie problemów społecznych, do których zaliczyć należy także alkoholizm i narkomanię oraz skorelowane z nimi pozostałe problemy, stanowi cel statutowy. Niestety, GOPS dotąd nie ma do swojej dyspozycji bazy lokalowej umożliwiającej utworzenie prawidłowo funkcjonujących świetlic terapeutycznych i klubów integracji społecznej, które ze względu na specyfikę Gminy Jemielno wydają się niezwykle przydatne, jeśli nie niezbędne.

Istotne znaczenie dla realizacji niniejszego programu ma niewątpliwie obecność Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury w Jemielnie oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Jemielnie z filią w Luboszcach. Instytucje te mają do swojej dyspozycji bazę lokalową w postaci świetlic wiejskich, z których kilka znajduje się w dość dobrej kondycji technicznej: w Jemielnie, Psarach, Kietlowie, Luboszcach. Inne wymagają prac modernizacyjnych i doposażenia, ale po odpowiednim doinwestowaniu z powodzeniem mogłyby służyć realizacji celów niniejszego programu: np. świetlica wiejska w Lubowie, Śleszowie, Cieszynach.

Podobną co wspomniane powyżej instytucje kultury rolę pełnią funkcjonujące na terenie gminy formalne grupy pozarządowe, tj. stowarzyszenia: Klub Seniora „Złota Jesień” z Luboszc, stowarzyszenie osób niepełnosprawnych, stowarzyszenie z Kietlowa czy z Jemielna, a także grupy dotąd niesformalizowane, w tym: rady sołeckie, rady parafialne, koła gospodyń wiejskich.

Duże znaczenie dla rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii ma obecna w gminie jednostka Policji – komisariat podległy Rewirowi Dzielnicowych w Wąsoszu.

Problemem jest natomiast brak w najbliższej okolicy izby wytrzeźwień – osoby sprawiające problemy pod wpływem alkoholu, awanturujące się, agresywne i zagrażające zdrowiu lub życiu swojemu oraz innym, odwożone są w wymagających tego sytuacjach do

aresztu przy Komendzie Powiatowej Policji w Górze. Nie bez znaczenia byłoby podpisanie stosownych umów z izbą wytrzeźwień funkcjonującą w Głogowie, które to porozumienie umożliwiło by transport nietrzeźwych do miejsca, gdzie mogliby liczyć na fachową pomoc specjalistów: psychologów, psychiatrów, terapeutów, lekarzy.

W profilaktyce uzależnień, jak również w łagodzeniu skutków uzależnień pomocne mogą być z całą pewnością dwa ośrodki zdrowia zlokalizowane na terenie gminy: ośrodek w Luboszycach oraz ośrodek w Jemielnie, oba o charakterze niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, ale posiadające kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Niestety, brak na terenie gminy gabinetów specjalistów zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień, ośrodków terapii uzależnień, szpitali specjalizujących się w terapii uzależnień. Jak dotąd nie funkcjonował tu także odpowiednio zorganizowany punkt konsultacyjny, ani jedna świetlica terapeutyczna czy klub integracji społecznej.

III. Część programowa

Cel strategiczny: *Skuteczna profilaktyka alkoholowa, narkomanii i innych uzależnień oraz łagodzenie skutków uzależnień mieszkańców Gminy Jemielno.*

3. Planowany program działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Cel główny: *Skuteczna profilaktyka alkoholowa wśród nieletnich.*

- **Cel operacyjny:** *Zminimalizowanie dostępności alkoholu dla nieletnich mieszkańców Gminy Jemielno.*
- **Cel operacyjny:** *Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej.*
- **Cel operacyjny:** *Zmniejszenie ilości i częstotliwości picia alkoholu przez młodych mieszkańców Gminy Jemielno.*
- **Cel operacyjny:** *Zwiększenie odsetka abstynentów w gronie młodych mieszkańców Gminy Jemielno.*

- ✓ **Zadania:** *Kontrola punktów handlowych pod względem przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i egzekwowanie prawa w tym zakresie, likwidacja nielegalnych punktów sprzedaży alkoholu, akcja promująca trzeźwość wśród młodzieży; Promocja postaw abstynenckich, informowanie o skutkach spożywania, szkodliwego spożywania i nadużywania alkoholu.*

- ✓ **Metody działań:** *wizyty kontrolne w punktach handlowych, rozmowy edukacyjne ze sprzedawcami, zapewnienie punktom handlowym materiałów informacyjnych dot. zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim (ulotki, tabliczki informacyjne), nakładanie sankcji na podmioty łamiące przepisy (kierowanie pism z opinią do Wójta Gminy Jemielno, składanie doniesień do Policji, etc.), właściwe reagowanie na doniesienia dot. nielegalnego handlu alkoholem, plakatowanie punktów sprzedaży oraz miejsc spotkań dzieci i młodzieży – szkół, boisk, świetlic wiejskich – materiałami informacyjnymi i promującymi trzeźwość; rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, konkursy skierowane do dzieci i młodzieży promujące postawy abstynenckie, organizowanie czasu wolnego i pomoc w rozwoju zainteresowań i indywidualnych uzdolnień młodych ludzi zagrożonych problemem alkoholowym (zajęcia pozalekcyjne, półkolonie, kolonie, obozy i wycieczki realizujące zajęcia lub programy terapeutyczne), organizowanie prelekcji i przedstawień profilaktycznych, organizowanie imprez bezalkoholowych celem prezentacji zalet zabawy w trzeźwości.*

- ✓ **Wskaźniki:** *Zmniejszenie ilości punktów, w których nieletni mogą nabyć lub spożyć alkohol, aż do ich całkowitej likwidacji; Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej o co najmniej 1 rok; Zmniejszenie ilości i częstotliwości spożywania alkoholu przez nieletnich mieszkańców o co najmniej 5%; Zwiększenie odsetka abstynentów wśród nieletnich mieszkańców o co najmniej 5%.*

Cel główny: *Łagodzenie skutków nadużywania alkoholu wśród nieletnich.*

- **Cel operacyjny:** *Prowadzenie postępowań dot. zgłoszonych małoletnich.*
- **Cel operacyjny:** *Wsparcie rodzin uzależnionych, szczególnie rodziców / prawnych opiekunów nieletnich, a także pracujących z nimi nauczycieli i wychowawców.*
 - ✓ **Zadania:** *Wszczywanie postępowań na wniosek lub z urzędu, kontynuacja postępowań, prowadzenie związanej z nimi dokumentacji, ich zakańczanie i ocena; Ułatwianie kontaktu małoletnich i ich rodzin ze specjalistami w zakresie terapii uzależnień.*
 - ✓ **Metody działań:** *Spotkania i rozmowy wyjaśniająco – motywacyjne z osobami zgłoszonymi i ich rodzicami / prawnymi opiekunami, a także nauczycielami / wychowawcami; Prowadzenie dokumentacji dot. spraw; Wsparcie w zakresie podjęcia decyzji o leczeniu, leczenia odwykowego, terapii uzależnionych i współuzależnionych, pomocy prawnej; Pozyskiwanie, gromadzenie i właściwe zarządzanie danymi osobowymi dot. osób z problemem alkoholowym i ich rodzin; Kierowanie osoby zgłaszanej do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia alkoholowego i wskazanie zakładu leczniczego; Kierowanie do Sądu Rejonowego w Głogowie wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w przypadkach, gdy rodzice / prawni opiekunowie małoletnich zgłaszanych do GKRPA odmawiają skierowania ich na leczenie.*
 - ✓ **Wskaźniki:** *Skrócenie czasu reakcji na zgłoszenie / informację do maksymalnie 7 dni; Pomyślne rozwiązanie co najmniej 75% prowadzonych spraw; Przeprowadzenie co najmniej 1 spotkania z rodziną każdej osoby zgłoszonej.*

Cel główny: *Skuteczna profilaktyka alkoholowa wśród dorosłych*

- **Cel operacyjny:** *Prowadzenie punktu informacyjno – konsultacyjnego.*
- **Cel operacyjny:** *Utworzenie i prowadzenie świetlicy terapeutycznej.*
- **Cel operacyjny:** *Utworzenie i prowadzenie klubu integracji społecznej.*
 - ✓ **Zadania:** *Udzielanie informacji w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu; Konsultacje w sprawach związanych z postępowaniem z osobami uzależnionymi i rodzinami uzależnionych; Inicjowanie, organizacja i prowadzenie zajęć o charakterze terapeutycznym i wspieranie inicjatyw związanych z tego rodzaju zajęciami, w tym współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami z terenu gminy i spoza niej w zakresie organizacji, współorganizacji i wsparcia finansowego przedsięwzięć o charakterze zajęć terapeutycznych, rehabilitacyjnych; Inicjowanie, organizowanie i prowadzenie zajęć integracyjnych w ramach działalności klubu integracji społecznej; Inicjowanie, organizowanie, przeprowadzanie, finansowanie szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.*
 - ✓ **Metody działań:** *Akcje informacyjne, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych wśród mieszkańców, udostępnianie informacji w punkcie informacyjno – konsultacyjnym, świetlicy terapeutycznej, klubie integracji społecznej; Spotkania konsultacyjne z zainteresowanymi; Doposażenie miejsc pod potrzeby nowoutworzonych świetlicy terapeutycznej i klubu integracji społecznej; Dofinansowanie zatrudnienia w świetlicy terapeutycznej i klubie integracji społecznej.*
 - ✓ **Wskaźniki:** *Utrzymanie punktu informacyjno – konsultacyjnego wraz z „telefonem zaufania”, co najmniej jednej świetlicy terapeutycznej oraz co najmniej jednego klubu integracji społecznej przez co najmniej jeden rok kalendarzowy.*

Cel główny: Łagodzenie skutków szkodliwego spożywania i nadużywania alkoholu przez dorosłych mieszkańców gminy

- **Cel operacyjny:** Prowadzenie postępowań dot. osób zgłoszonych.

- **Cel operacyjny:** Objęcie opieką rodzin osób uzależnionych, w tym szczególnie rodzin współuzależnionych, ze zwróceniem uwagi na problem przemocy w rodzinie.
 - ✓ **Zadania:** Wszczywanie postępowań na wniosek lub z urzędu, kontynuacja postępowań, prowadzenie związanej z nimi dokumentacji, ich zakańczanie i ocena.

 - ✓ **Metody działań:** Spotkania i rozmowy wyjaśniająco – motywacyjne z osobami zgłoszonymi, świadkami; Prowadzenie dokumentacji dot. spraw; Wsparcie w zakresie podjęcia decyzji o leczeniu, leczenia odwykowego, terapii uzależnionych i współuzależnionych, pomocy prawnej; Pozyskiwanie, gromadzenie i właściwe zarządzanie danymi osobowymi dot. osób z problemem alkoholowym i ich rodzin; Kierowanie osoby zgłaszanej do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia alkoholowego i wskazanie zakładu leczniczego; Kierowanie do Sądu Rejonowego w Głogowie wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w tych przypadkach, gdy zgłaszani odmawiają podjęcia leczenia dobrowolnie.

 - ✓ **Wskaźniki:** Skrócenie czasu reakcji na zgłoszenie / informację do maksymalnie 7 dni; Pomyślne rozwiązanie co najmniej 75% prowadzonych spraw; Przeprowadzenie co najmniej 1 spotkania z rodziną każdej osoby zgłoszonej.

4. Planowany program działań w zakresie zapobiegania używania środków narkotycznych i rozwiązywania problemów narkomanii

Cel główny: *Skuteczna profilaktyka narkomanii wśród mieszkańców gminy*

- **Cel operacyjny:** *Informacja i działalność konsultacyjna w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dorosłych mieszkańców gminy*
 - **Cel operacyjny:** *Profilaktyka narkomanii w pracy z młodymi mieszkańcami gminy*
- ✓ **Zadania:** *Udzielanie informacji w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniem od narkotyków; Konsultacje w sprawach związanych z postępowaniem z osobami uzależnionymi i rodzinami uzależnionych; Inicjowanie, organizacja i prowadzenie zajęć o charakterze terapeutycznym i wspieranie inicjatyw związanych z tego rodzaju zajęciami, w tym współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami z terenu gminy i spoza niej w zakresie organizacji, współorganizacji i wsparcia finansowego przedsięwzięć o charakterze zajęć terapeutycznych, rehabilitacyjnych; Inicjowanie, organizowanie i prowadzenie zajęć integracyjnych w ramach działalności klubu integracji społecznej; Inicjowanie, organizowanie, przeprowadzanie, finansowanie szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii.*
- ✓ **Metody działań:** *Plakatowanie szkół oraz miejsc spotkań dzieci i młodzieży – boisk, świetlic wiejskich – materiałami informacyjnymi i promującymi właściwe postawy w stosunku do problemu zażywania narkotyków; rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, konkursy skierowane do dzieci i młodzieży promujące pożądane postawy, organizowanie czasu wolnego i pomoc w rozwoju zainteresowań i indywidualnych uzdolnień młodych ludzi zagrożonych problemem narkomanii (zajęcia pozalekcyjne, półkolonie, kolonie, obozy i wycieczki realizujące zajęcia lub programy terapeutyczne), organizowanie prelekcji i*

przedstawień profilaktycznych, organizowanie imprez bezalkoholowych celem prezentacji zalet zabawy w trzeźwości; Akcje informacyjne, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych wśród mieszkańców, udostępnianie informacji w punkcie informacyjno – konsultacyjnym, świetlicy terapeutycznej, klubie integracji społecznej; Spotkania konsultacyjne z zainteresowanymi; Dopuszczenie miejsc pod potrzeby nowoutworzonych świetlicy terapeutycznej i klubu integracji społecznej; Dofinansowanie zatrudnienia w świetlicy terapeutycznej i klubie integracji społecznej.

- ✓ **Wskaźniki:** *Nabycie przez małoletnich i pełnoletnich mieszkańców gminy wiedzy dot. środków narkotycznych i ich szkodliwości dla zdrowia i życia oraz prawidłowego funkcjonowania człowieka w rodzinie i społeczeństwie.*

5. Budżet programu

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jemielnie, powołana zarządzeniem Wójta Gminy Jemielno, nie dysponuje własnym budżetem. Do realizacji celu strategicznego, celów głównych i operacyjnych określonych w niniejszym Programie wykorzystywać będzie środki pochodzące z budżetu Gminy Jemielno w wysokości równej lub wyższej wpływom z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na handel napojami alkoholowymi.

a. Plan dochodów

DZIAŁ	ROZDZIAŁ	§	TREŚĆ	KWOTA
756			DOCHODY OD OSÓB PRAWNYCH OD OSÓB FIZYCZNYCH I OD INNYCH JEDNOSTEK NIE POSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ ORAZ WYDATKI ZWIĄZANE Z ICH POBOREM	35 000,00
	75618		Wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw	
		0480	Wpływy z opłat za zezwolenie na sprzedaż alkoholu	35 000,00
DOCHODY RAZEM				35 000,00

Możliwe jest zwiększenie podstawowej kwoty środków, stanowiących dochody z tytułu opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu o inne środki pochodzące z budżetu gminy lub środki zewnętrzne w trakcie roku budżetowego.

b. Plan wydatków

DZIAŁ	ROZDZIAŁ	§	TREŚĆ	KWOTA
851			OCHRONA ZDROWIA	35 000,00
	85153		Przeciwdziałanie narkomanii	5 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	4 000,00
	85154		Przeciwdziałanie alkoholizmowi	30 000,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	11 500,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	4 000,00
		4220	Zakup środków żywności	500,00
		4280	Zakup usług zdrowotnych	500,00
		4300	Zakup usług pozostałych	9 500,00
		4360	Opłata z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych i telefonii komórkowej	500,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	1 000,00
		4700	Szkolenie pracowników nie będących członkami korpusu służby cywilnej	2 000,00
		4740	Zakup materiałów papierniczych do sprzętu drukarskiego i urządzeń kserograficznych	500,00
WYDATKI RAZEM				35 000,00

W powyższym ramowym planie wydatków związanych z realizacją niniejszego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na rok 2010 uwzględnia się wydatki, które ująć można w ogólnym zestawieniu:

DZIAŁ	ROZDZIAŁ	§	TREŚĆ	KWOTA
851			OCHRONA ZDROWIA	35 000,00
	85153		Przeciwdziałanie narkomanii	5 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia: materiałów profilaktycznych (płyt CD, DVD, książek) do wyposażenia punktu konsultacyjnego, zakup innych środków rzeczowych związanych z prowadzoną profilaktyką narkomanii, w tym m.in. nagród w konkursach związanych z profilaktyką narkomanii.	1 000,00

		4300	Zakup usług pozostałych: związanych m.in. z profilaktycznymi przedstawieniami i prelekcjami dla młodzieży szkolnej i innych mieszkańców gminy oraz pozostałymi działaniami o charakterze profilaktycznym.	4 000,00
	85154		Przeciwdziałanie alkoholizmowi	30 000,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe: dla członków GKRPA, dla zatrudnionej w oparciu o umowę zlecenie osoby prowadzącej zajęcia o charakterze terapeutycznym i wychowawczym w świetlicy terapeutycznej / animatora w klubie integracji społecznej.	12 600,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia: zakup materiałów i wyposażenia związanych z działalnością profilaktyczną prowadzoną w punkcie konsultacyjnym, świetlicy terapeutycznej, klubie integracji społecznej, w tym zakup aparatu telefonicznego („telefon zaufania”), materiałów profilaktycznych, nagród i in.	3 000,00
		4220	Zakup środków żywności: głównie napojów (kawa, herbata, woda) na potrzeby punktu konsultacyjnego, świetlicy terapeutycznej, klubu integracji społecznej.	500,00
		4280	Zakup usług zdrowotnych: związanych z badaniami osób, u których podejrzewa się uzależnienie od alkoholu lub narkotyków.	1 500,00
		4300	Zakup usług pozostałych: zakup pozostałych usług związanych z działalnością GKRPA, w tym m.in. zakup usług związanych z organizacją wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży zagrożonych lub dotkniętych problemem uzależnień lub innymi problemami społecznymi związanymi z problemem uzależnień (kolonie, półkolonie, wycieczki, spotkania integracyjne połączone z realizacją programów profilaktycznych), z organizacją szkoleń, kursów, prelekcji o charakterze profilaktycznym dla mieszkańców gminy, z projektem, wykonaniem i utrzymaniem strony internetowej GKRPA, z drukiem materiałów informacyjnych dla mieszkańców i z innymi działaniami	

			GKRPA.	8 400,00
		4360	Oplata z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych i telefonii komórkowej: opłaty w związku z planowanym uruchomieniem „telefonu zaufania” dla osób dotkniętych lub zagrożonych problemem uzależnienia alkoholowego, uzależnienia od narkotyków, innymi problemami społecznymi związanymi z uzależnieniami.	500,00
		4410	Podróże służbowe krajowe: zwrot kosztów podróży członków GKRPA związanych z wykonywanymi przez nich obowiązkami służbowymi, w tym także z udziałem w kursach i szkoleniach.	1 000,00
		4700	Szkolenie pracowników nie będących członkami korpusu służby cywilnej: zakup szkoleń podstawowych i uzupełniających dla członków GKRPA.	2 000,00
		4740	Zakup materiałów papierniczych do sprzętu drukarskiego i urządzeń kserograficznych	500,00
WYDATKI RAZEM				35 000,00

c. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jemielnie za swoją pracę otrzymywać będą wynagrodzenia zgodnie z zapisami ustawy. Wysokość wynagrodzenia Członka Komisji wyniesie 130,00zł brutto, a wysokość wynagrodzenia Sekretarz Komisji wyniesie 200,00zł brutto. Wynagrodzenia te wypłacane będą ze środków finansowych budżetu gminy Jemielno każdego miesiąca za pracę w miesiącu ubiegłym, przelewem na rozliczeniowe rachunki bankowe Członków lub gotówką w kasie Urzędu Gminy (zgodnie z oświadczeniami Członków). Terminy przelewów lub wypłat wynagrodzeń określone będą w odrębnych przepisach.

4. Organizacja pracy Komisji

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jemielnie pracować będzie w oparciu o posiedzenia, zwoływane w razie potrzeby (szczególnie w związku z

wpłynięciem zgłoszenia osoby wymagającej objęcia postępowaniem zmiernym do ustalenia, czy jest uzależniona od alkoholu lub narkotyków i objęcia jej leczeniem lub w związku z wpłynięciem wniosku o wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu i koniecznością jego zaopiniowania), nie rzadziej jednak niż raz w miesiącu.

Posiedzenia odbywać się winny w pełnym składzie, dopuszcza się jednak nieobecność jednego lub dwu członków z ważnych i uzasadnionych powodów. Aby posiedzenie było ważne, musi w nim uczestniczyć co najmniej 2 członków.

Miejscem odbywania się posiedzeń jest siedziba Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów alkoholowych w Jemielnie, mieszcząca się w budynku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jemielnie.

Posiedzenia Komisji ze względu na konieczność ochrony danych osobowych osób zgłoszonych i ich rodzin winny być niejawnymi. Dopuszczalne jest zaproszenie na posiedzenie osób spoza Komisji (np. specjalistów terapii uzależnień, osób szkolących w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomani i in.), o ile zachowana zostanie zasada ochrony danych osobowych osób zgłoszonych lub ich rodzin.

Z każdego posiedzenia Sekretarz Komisji sporządza protokół, który następnie podpisują uczestniczący w nim członkowie i który jest włączany do akt.

Istnieje możliwość pracy członków Komisji poza posiedzeniami.

IV. Ewaluacja

Za ewaluację niniejszego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na rok 2010 odpowiada Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Jemielnie, która dokona oceny efektów przeprowadzonych działań najpóźniej do końca stycznia roku następnego po roku, którego dotyczy program. Ocena zawarta zostanie w *Raporcie rocznym z wykonania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii*, jaki zostanie przedstawiony Radzie Gminy w toku sesji Rady Gminy.

Ponadto wyniki bieżącej oceny realizacji programu przedstawiane będą Radzie Gminy w postaci comiesięcznych *Raportów cząstkowych z wykonania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii*, przekazywanych Radzie Gminy przed każdą kolejną sesją Rady Gminy.

Ewaluacja uwzględniac będzie wskaźniki realizacji celów, ujęte w niniejszym programie oraz opierać się będzie m.in. na analizie poniższych dokumentów:

- 1) Ankiety diagnozujące,
- 2) Raporty z kontroli punktów sprzedaży,
- 3) Sprawozdania z posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Dane z Policji dot. przestępczości pod wpływem alkoholu lub/i środków odurzających,
- 5) Dane z Powiatowego Urzędu Pracy dot. bezrobocia wśród mieszkańców Gminy,
- 6) Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Szkół w Jemielnie, Zespołu Szkół w Irządzach dot. problemów społecznych mieszkańców Gminy.

V. Uwagi końcowe

Powodzenie realizacji niniejszego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Jemielno na rok 2010 warunkuje w dużej mierze zachowanie zasady współpracy jednostek organizacyjnych Gminy Jemielno: Zespołu Szkół w Jemielnie, Zespołu Szkół w Irządzach, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jemielnie, Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury w Jemielnie, Biblioteki Gminnej w Jemielnie z filią w Luboszycach, Urzędu Gminy Jemielno, a także ośrodków zdrowia w Luboszycach i w Jemielnie oraz pozarządowych grup formalnych i nieformalnych i osób prywatnych, działających na polu profilaktyki bądź rozwiązywania problemów społecznych związanych z problemem uzależnienia od alkoholu, narkotyków, a także z problemem innych uzależnień.

Program jest dokumentem otwartym. Możliwe jest wprowadzenie do niego każdego rodzaju zmian w trakcie roku kalendarzowego, wynikających ze zmieniających się warunków i potrzeb społecznych, pojawiających się pod wpływem przeprowadzanych diagnoz i działań nowych problemów, nie dostrzeżonych lub nieobecnych pierwotnie. Zmiany te dotyczyć mogą także budżetu przeznaczanego na realizację celów i zadań ujętych w programie, jako że środki przeznaczone na wydatki mogą w każdej chwili ulec zwiększeniu o dodatkowe fundusze z budżetu gminy lub o fundusze zewnętrzne.